

IVM Coronanieuws 19 juni 2020

Opening

Welkom bij het IVM Coronanieuws over geneesmiddelen en corona van 19 juni.

Dexamethason

Het zal weinig mensen zijn ontgaan: Britse onderzoekers maakten deze week bekend dat dexamethason de sterfte vermindert bij opgenomen COVID-19 patiënten die zuurstof of beademing nodig hebben. De resultaten zijn in een persbericht naar buiten gebracht, de publicatie is nog niet beschikbaar. Ruim 2.000 patiënten kregen 10 dagen lang eenmaal daags 6 mg oraal of intraveneus dexamethason. Deze patiënten werden vergeleken met ruim 4.000 patiënten met reguliere zorg. Bij beademde patiënten verminderde dexamethason de sterfte met een derde: wat overeenkomt met een number needed to treat van 8. Dit houdt in dat 8 beademde patiënten behandeld moeten worden met dexamethason om 1 overlijden te voorkomen. Bij patiënten met alleen extra zuurstof was het number needed to treat 25. Bij patiënten zonder extra zuurstofbehoefte had dexamethason geen effect.

Hoewel de resultaten van dexamethason veelbelovend klinken, is terughoudendheid nog op zijn plaats, zeker zolang de publicatie niet beschikbaar is. Onbekend is bijvoorbeeld het beste startmoment van de behandeling en wat de bijwerkingen bij COVID-19 zijn. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft naar aanleiding van dit onderzoek aangegeven een meta-analyse naar dexamethason te gaan coördineren. Ook gaat de WHO de huidige richtlijn updaten. Momenteel hebben corticosteroïden zowel in de richtlijnen van de WHO als SWAB geen plaats in de reguliere behandeling van COVID-19.

Het wereldwijde enthousiasme over het goedkope en generieke dexamethason roept vragen op naar de beschikbaarheid. Een wereldwijde run op dit middel, zoals eerder gezien bij hydroxychloroquine en chloroquine, is niet ondenkbaar. Het is op het moment van opnemen van dit journaal niet bekend wat de voorraad dexamethason in Nederland is.

WHO: www.who.int/publications/i/item/clinical-management-of-covid-19

SWAB: www.swab.nl/nl/covid-19

Remdesivir

De SWAB heeft het behandeladvies bij matig ernstig en zeer ernstige zieke patiënten met COVID-19 aangepast. Optimale zorg blijft de meest belangrijke interventie. Optioneel kan nu ook remdesivir via een compassionate use programma worden toegepast. De aanvraagprocedure voor dit programma is vereenvoudigd, waardoor levering binnen 24 uur mogelijk is. Uit nog niet gepubliceerd klinisch onderzoek blijkt dat bij ruim 30% van de COVID-19 patiënten met een vijfdaagse kuur remdesivir een ernstige bijwerking optreedt, voornamelijk een stijging van de leverenzymen ALAT en ASAT. Ook waarschuwt de FDA op basis van in vitro onderzoek om remdesivir niet in combinatie met hydroxychloroquine of chloroquine te geven. Beide middelen remmen namelijk mogelijk de antivirale activiteit van remdesivir.

SWAB: www.swab.nl/nl/covid-19

Vaccinatie-alliantie

Deze week waren er bijzondere politieke ontwikkelingen over de vaccinatie-alliantie. Begin juni werd bekend dat Nederland samen met Duitsland, Frankrijk en Italië de Inclusieve Vaccin Alliantie had opgericht. Deze alliantie had tot doel om zo snel mogelijk een effectief en veilig vaccin tegen het coronavirus beschikbaar te krijgen voor zowel Europa als daarbuiten. Dit weekend maakte de alliantie bekend dat ze een overeenkomst hadden gesloten met AstraZeneca voor de aankoop van 300 tot 400 miljoen doses van het vaccin dat ontwikkeld wordt door de universiteit van Oxford. De levering zou eind 2020 moeten plaatsvinden, maar was uiteraard afhankelijk van het onderzoek naar het vaccin. Het eerste klinische onderzoek is weliswaar gestart, maar de effectiviteit en veiligheid van het vaccin moet nog blijken. De alliantie was daarom ook in gesprek met andere bedrijven die onderzoek doen naar potentiële vaccins. In de Tweede Kamer zijn vragen gesteld aan minister De Jonge over de onderhandelingen. De reactie van de minister is nog niet bekend.

Het initiatief van de 4 landen stuitte in eerste instantie op kritiek vanuit andere Europese landen. Later deze week kwam de Europese Commissie echter met een verklaring waarin ze de oprichting van de Inclusieve Vaccin Alliantie een belangrijke stap noemden richting de beschikbaarheid van een vaccin voor Europa. Tegelijkertijd maakte de commissie bekend dat er een bredere Europese strategie komt om de ontwikkeling en productie van een vaccin te versnellen. De Inclusieve Vaccin Alliantie zal daarom zelf geen aankopen meer doen.

De aankoop van toekomstige vaccins is hoe dan ook een onzekere stap. Er zijn wereldwijd meer dan honderd potentiële vaccins in ontwikkeling, waarvan nog niet bekend is of ze daadwerkelijk effectief en veilig zijn. Momenteel is van slechts 1 vaccin een klinische studie gepubliceerd. Van de rest – ook het vaccin uit Oxford – zijn alleen resultaten uit in vitro en proefdieronderzoek gepubliceerd.

Heparine

Onderzoekers van het Radboudumc hebben een mogelijke oorzaak gevonden voor de lekkende bloedvaten in longen en nieren bij COVID-19 patiënten. De activiteit van het enzym heparanase in het plasma neemt toe met de ernst van COVID-19. Heparanase beschadigt de beschermende suikerlaag op de endotheelcellen van bloedvaten. Hierdoor kan lekkage makkelijker plaatsvinden. Op basis van gegevens bij een klein aantal COVID-19 patiënten lijkt toediening van laagmoleculair gewicht heparine naast de stolling ook de activiteit van heparanase te remmen. Verder klinisch onderzoek hiernaar is nodig.

BCG-vaccin

Onderzoekers van eveneens het Radboudumc hebben samen met collega's uit Duitsland, Denemarken en Australië een verklaring gevonden voor hoe het tuberculosevaccin BCG de gevoeligheid voor andere infecties kan verminderen. BCG-vaccinatie kan langdurige veranderingen veroorzaken in de genetische programmering van immunologische bloedcellen. Hierdoor kan ook een verbeterde immuunrespons optreden tegen andere ziekteverwekkers, zoals het coronavirus. Een BCG-vaccinatie zal COVID-19 waarschijnlijk niet kunnen voorkómen, maar mogelijk wel het risico op een ernstig verloop verminderen. Zoals we al eerder meldden, onderzoekt het Radboudumc samen met de Universiteit Utrecht het effect van BCG-vaccinatie op COVID-19 bij zorgmedewerkers en 60-plussers. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.

19 juni 2020

Nieuw onderzoek naar antivirale middelen

Onderzoekers van de Universiteit Utrecht, de Radboud Universiteit, het LUMC en enkele private partijen werken aan de ontwikkeling van nieuwe antivirale middelen tegen het coronavirus. Binnen dit recent gestarte PanCoroNed-project zoeken de onderzoekers naar proteaseremmers die de vermenigvuldiging van het huidige coronavirus en mogelijk ook van nieuwe toekomstige coronavirussen kunnen remmen. De potentiële middelen worden eerst in Nijmegen onderzocht en vervolgens in Utrecht en Leiden tegen het coronavirus getest.

PanCoroNed: www.health-holland.com/project/2020/novel-drugs-to-treat-and-prevent-covid-19

Farmaceutische zorg

Uit een enquête onder ruim 200 apothekers blijkt dat driekwart van de openbaar apothekers zich zorgen maakt over de farmaceutische zorg voor kwetsbare patiënten vanwege de coronacrisis. Meer dan de helft van de openbare apothekers geeft aan dat door de coronacrisis de medicatiebeoordelingen niet zijn doorggegaan. Ook het farmacotherapieoverleg van groepen huisartsen en apothekers heeft bijna volledig stilgelegen: ruim 90% heeft geen overleg gehouden en 5% van de groepen heeft het overleg via beeldbellen georganiseerd. De onderzoekers verwachten dat het onder druk staan van de farmaceutische zorg gaat leiden tot een toename van geneesmiddelgerelateerde problemen, zoals verminderde therapietrouw en meer geneesmiddelgerelateerde ziekenhuisopnames.

Tot slot

Volgende week vrijdagochtend verschijnt weer een nieuw coronanieuws. Heeft u suggesties, tips of onderwerpen die we in het coronanieuws zouden moeten meenemen? Laat het ons dan weten! En abonneer u op ons YouTube-kanaal – via het logo rechtsonderin -, of de journaalupdate op onze website.

medicijnbalans@ivm.nl
www.ivm.nl